

APR 14 1995

EX
NY PUBLIC LIBRARY DIV. 5
GRAND CENTRAL STATION
P.O. BOX 2231
NEW YORK NY 10017

FO

SHALL TREAD:
AIMS THEY'VE BRED.

**MŪSŲ VAIKAI, ANŪKAI-
SLA ATEITIES KŪRĖJAI!
IRAŠYKIME Į SUSIVIENIJIMA.**

Tėvynė

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

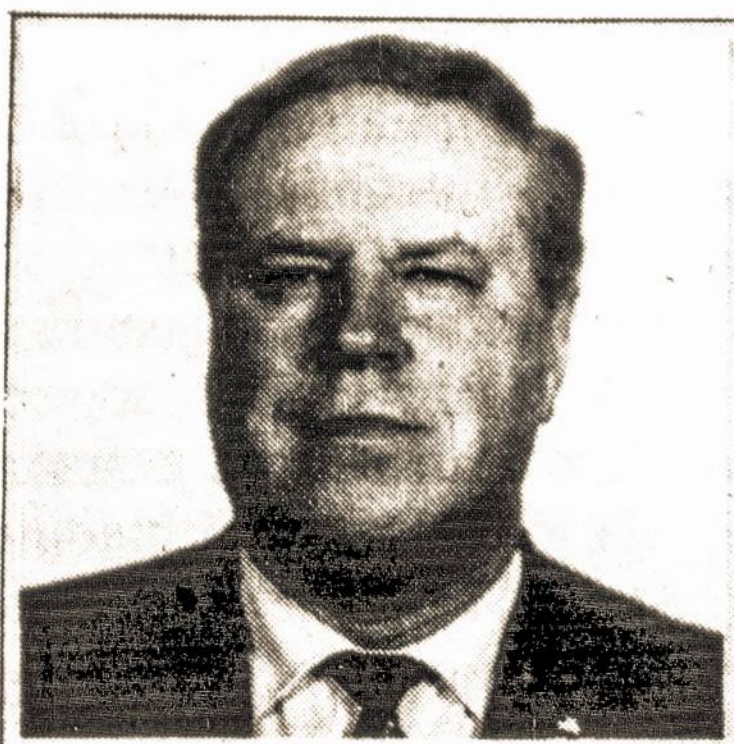
307 WEST 30th STREET, NEW YORK, N.Y. 10001

NO. 10 VOL. LXXXXII, 1994-GRUODIS-DECEMBER

THE OLDEST EXISTING LITHUANIAN NEWSPAPER WORLD-WIDE

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ IR LAIMINGŲ 1995-JŲ METŲ!

PREZIDENTO PARAŠTĖ

Dr. Vytautas Dargis

MIELI SLA SEŠĖS IR BROLIAI!

SVEIKI SULAUKĖ ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲJŲ METŲ. ŠVENČIŲ LAIKAS BĖGA NEPAŽABOTU GREIČIU. ATSTACIUS TĖVYNĖS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ, BE MŪSŲ TIESIOGINIŲ SLA RŪPESČIŲ-KAIP LIETUVYBĖS IŠLAIKYMO, APDRAUDOS, SAVIŠALPOS-ATSISTOJA PRIEŠ MŪSŲ AKIS PAGELBOS LIETUVAI REIKALAI: PIRMOJE EILĖJE (TIKIU SUTIKSITE!) BŪTŲ LIGONIŲ, NASLAIČIŲ IR SENELIŲ ŠEĖPIMAS. BET DAR KITA LABAI REIKALINGA PARAMA BŪTŲ MŪSŲ BUVUSIŲ POLITINIŲ KALINIŲ IR SIBIRO TREMTINIŲ FINANSINĖS IR VISOKERIOPOS PAGELBOS REIKALAI.

BŪTŲ GERAI, KAD SLA KUOPOS BESVARSTYDAMOS ATEINANČIŲ RINKIMŲ REIKALUS, PASITARTŲ IR APIE GALIMYBĘ SUORGANIZUOTI PAGELBĄ POLITINIAMS KALINIAMS IR TREMTINIAMS.

MALONU PASIDALINTI SU JUMIS GERA ŽINIĄ, KAD KONTROLIERIAI, TIKRINĖ MŪSŲ FINANSINĖ ATSKAITOMYBĘ, TVARKYMĄ, PAREIŠKE PAGYRIMĄ. SLA SEKRETOREI ATSIŪSTAME RAŠTE JIE PAŽYMI, KAD VISKAS ATLIKTA PROFESIONALIAI LABAI GERAI, BET... TIK MUMS REIKIA DAUGIAU NAUJŲ NARIŲ. TAD MUMS REIKIA GEROKAI SUKRUSTI-KAIP PRITRAUKTI DAUGIAU NAUJŲ NARIŲ Į MŪSŲ SUSIVIENIJIMĄ. JAU NEBE TOLI IR SEKANTIS MŪSŲ SEIMAS, KURIS PAGAL PRAEJUSIO SLA SEIMO NUTARIMĄ TURĖS ĮVYKTI CLEVELAND, OHIO. PRADĖKIME JAM RUOŠTIS. KUOPOSE PASVARSTYKIME APIE NAUJUS ĮNEŠIMUS, PAKETIMUS, SUMANYMUS. DU-TRYŠ SUSITIKĖ VIS TARKIME, KAIP IRAŠYTI Į SLA DAUGIAU NAUJŲ NARIŲ. KUR DU TRYŠ STOS-VISADOS DAUGIAU PADARYS.

BAIGDAMAS LINKIU JUMS VISIEMS LAIMINGŲ IR LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ, SVEIKŲ NAUJŲJŲ 1995 METŲ.

Jūsų-

Vytautas Povilas Dargis

Rusija apsupo Grozną, pasaulis apsupa Rusiją Solženicyno pareiškimas

Alain Sanders

Interviu Rusijos televizijai Aleksandras Solženicynas pareiškė, kad Rusija turi suteikti Čečėnijai nepriklausomybę. Pasak jo, tai būtų vienintelis būdas šiai respublikai - jau savo noru - sugrįžti į Rusijos sterblę.

Beje, Čečėnijai paskelbus nepriklausomybę 1991 m., Solženicynas buvo pasiūlęs Rusijos vyriausybei "planą Čečėnijos klausimui spręsti".

Andrejaus Sacharovo žmona Elena Boner savo ruožtu parašė laišką Jelcinui:

"Kreipiuosi į Jus šiomis tragiškomis valandomis... Paskutinių mėnesių, savaitių ir valandų politika yra neleistina jokiai teisei valstybei. Jei karas prasidės, ir Jūs, kaip vyriausias karo pajėgų vadas, įsakykite bombarduoti Čečėniją, tai nebegalėsite būti prezidentu".

Kol kas šie du balsai neišgirsti. Rusai sakosi tik "uždengsį garsų stogą" virš Čečėnijos sostinės Grozno. Bet tie, kas pakliuvo po bombomis miesto centre sekmadienio naktį, turbūt atskyrė gąsdinimo garsus nuo sprogimų...

O Rusijos daliniai vis traukia Grozno link iš savo bazės Mozdoke, Šiaurės Osetijoje.

Mečislovo Šcepavičiaus pieš.

Rusija turi 23000 žmonių ir dar 1500 specialiai parengtų asmenų. Aviacijos dalinius Mozdoke ir Beslane Šiaurės Osetijoje, Stavropolyje ir Rostove prie Dono; 300 šarvuotųjų, dešimtis sraigtasparnių Mi-8, Suchoj-25 ir 27.

Čečėnai: 2-3 tūkstančius karių (800 gvardiečių), 40 tankų ir 60 senų šarvuotųjų, likusių po bombardavimo, keletą čekiškių lėktuvų L-39 ir du Mi-8. Jie, aišku, neatrems smarkaus Raudonosios armijos įpėdinės puolimo. Liks nebent Afganistano laisvės kovotojų kelias.

"Le Monde"

SVEIKINIMAI IR LINKĖJIMAI

Lydimi Kalėdų žvaigždės ir Naujų Metų trimito garsų sveikiname Tėvynėje ir visame pasaulyje išsisklaidžiusius tėvynainius, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje narius, susijungdami tautinės meilės širdimis. Tegu Naujų Metų 12 valandos laikrodžių varpų dūžiai, darant ateinančių metų gyvenimo rezoliucijas, paskatina mus jungtis į seniausią pasaulyje (lietuvių organizaciją - Susivienijimą Lietuvių Amerikoje - žengiančią į 109 veiklos metus.

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Pildomoji Taryba:

Dr. Vytautas Dargis - prezidentas

Loreta Stukas - išdininė

Vytautas Kasniūnas - viceprezidentas

Nelie Bayoras-Romanas - išdo globėja

Genovaitė Meiliūnienė - gen. sekretorė

Stasys Virpša - išdo globėjas

Dr. Vytautas Tauras - daktaras kvotėjas

SLA CENTRO TARNAUTOJOS

Helen Brazauskienė

Liucija Alinskienė

Ona Osmolskienė

Živilė Juriene

KAZYS INČIŪRA

Kūčios lageryje

Sibirą apgaubė naktis ledinė -
Rami naktis, naktis šventa, tyra.
Šarmota eglė saugo palapinę
It skurdų lopšį motina gera.

Viduj tvanku. Ant narų trokšta vyrai
Nuo prakaito, tabako, skudurų, -
Namie palikę arklą, knygą, lyrą,
Čia taigos kirsti sugrūsti varu.

Tai tie, kurie prieš jungą galvą kėlė,
Prieš naująją vergiją ir melus.
Čia ir glaudi lietuvių šeimynėlė,
Visus sujungia atdūsis gilus.

Ir sėda kaliniai už Kūčių stalo.
Nei motinų, nei sesių, nei gimtų kraštų.
O gimęs Jėzau! Perženki Uralą -
Pabūk tarp pasmerktų ir atstumtų.

Tėvynė

ORGAN of
Lithuanian Alliance of America
(ISSN 0040-4071)

THE OLDEST EXISTING LITHUANIAN NEWSPAPER WORLD-WIDE

Published monthly except July and August
307 West 30th St., New York, N.Y. 10001
Tel. (212) 563-2210

REDAKTORIUS VYTAUTAS KASNIŪNAS
EDITOR
GENEVIEVE MEILIŪNAS, MANAGER

Kūčių dieną prie židinio susėdę,
šeimos, draugų ilgesio, nežinios skausmuose gyvi,
grįžtame malda, prisiminimais,
į sniego baltume paskendusią Lietuvą.
Ir staiga, vėjui kamine suūžus,
subirzgė garsiai lauktas, viltingas skambutis —
kalba Vilnius — žodžiai pasigirdo,
rodos, lyg Gedimino pilies kuoro balsas,
toks stiprus legendarinio Geležinio Vilko,
lyg šauktų šimtas kitų vilkų:

“Kūčių vakare, 9 valandą, užgesinkime šviesas,
tegu mūsų namuose būna tamsu,
kaip ir iš rytų atsklidę juodi debesys
tamsa apgaubia mūsų žemę...”

Tyloje susikaupę pasiklausykime savo širdies plakimo,
pajusime visos šeimos širdžių vieną ritmą,
sujungtos tautos širdžių vieną dūžį.

Tada languose uždekime žvakės šviesą,
tegu žvakių liepsnos simbolizuoja
mūsų viltį ir mūsų ryžtą siekti laisvės,
savarankišką nepriklausomą gyvenimą”.

Ir išgirdo Geležinio Vilko garsų balsą
visuose žemynuose gyveną lietuviai.
Juos skyrė žemės ir jūrų plotai,
vakaro valandos, gamtos ir vėjų kryptis,
kaip toje Prūsijos lietuvių dainoje, gal vienur:
“Aušrinė ugnį prakūrė, Vakarinė patralą paklojo”,
bet visus jungė ta pati Šviesioji žvaigždė,
kviesdama sėsti visus prie Kūčių stalo,
kad paplotėlis lietaus lašais išlytas,
šakius ištvėręs, sniego žvaigždėm išsnigtas,
iš rankų į rankas, iš lūpų į lūpas
liudytų Šv. Jono Evangelijos žodžiais:
“Buvo tikroji šviesa,
kuri apšviečia kiekvieną žmogų,
ir ji atėjo šį pasaulį”.
Ji švietė nuo amžių mūsų žemės kraujo broliui,
šimtmečiais švietė mūsų tautos kelią.
Temdyta, gesinta, kazokų kardais kapota,
be rašto ir druko, pančiais rakinta,
raudona ugnimi tirpinta, barbariškai niekinta, naikinta,
vis iš užsilikusios mažytės žiežirbėlės —
lietuvių didžiadvasio genijaus išsaugota —
vienių pirkelių balanų šviesele auga,
ir dūminėse pirkelėse tautinę prigimtį išlaikė,
su besiveržėnčiais garo ir dūmų kamuoliais dainas skleidė:
“Ten švytravo kardūžiai kardeliai,
kaip ant dangaus šviesios žvaigždės —
sušvis ir mūsų žemelė didele šviesa”.

Nakties dvylikta valandą,
tautos sinonimu virtęs Sąjūdis —
suskambės Vilniaus katedros varpais,
lyg šimtais kitų bažnyčių, koplyčių varpų garsais,
sukauks Gedimino pilies kuore Geležinis Vilkas,
lyg šimtais kitų vilkų balsais:
Mes išeinam į Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą,
mums ir darbo dienų per mažai.

Vytautas Kasniūnas

"Kelkis, šventa mūsų Tėvyne!"

Biografinė apybraiža

Liudvika Malinauskaitė-ŠLIŪPIENĖ

JULIUS PASTARNOKAS

Eglės vardas daugiausia siejamas su poetės kūryba. Pamirštas jos — dramaturgės bei lietuviškojo teatro pradininkės Amerikoje svarba.

Kai Šliūpai atvyksta į JAV, lietuviai jokio teatro neturi.

Jie supranta, kad „teatras, nors ir mėgėjiškas, yra svarbus ne tik kaip tautiečius apjungiančioji pramoga, bet ir kaip auklėjimo priemonė, kuri per meną žadina emocijas ir sukelia kilnias idėjas. Kur tik Šliūpai gyveno, visur pradėta organizuoti lietuviškus vakarus.

Eglės dukterys atsimins, kad motina dalyvavusi daugelyje lietuviškų parengimų, vaidinimų, gražiai eilėraščius deklamavusi, pati organizavusi choras ir juose dainuodavusi. Apsirengdavo lietuvišku „tautiniu kostiumu“. (V. Daugirdaitė-Sruogienė).

Didžiausia kliūtis — lietuviškų dramos veikaliukų stoka. Eglė stengiasi spragą užpildyti savąja kūryba. Jono liudijimu, daug jos raštų dingę.

Teatrologas dr. V. Maknys stu-

Liudvika Malinauskaitė-Šliūpienė "Lietuviškojo balso" leidimo metais.

dijoje „Lietuvių teatro raidos bruožai“ rašys: „Pirmasis lietuvių teatro iniciatorius Jungtinėje Amerikos Valstijose buvo J. Šliūpas“.

Šio tvirtinimo teisingumu suabejos V. Daugirdaitė-Sruogienė: „Ar tikrai Šliūpas, o ne jo žmona, rašytoja Eglė, buvo toji pradininkė? Atrodo, kad šioje srityje Eglei, o ne jos vyrui, skirta pradininkės palmė“.

(Nukelta i 4 ps1.)

KALĖDOS . . . NAUJI METAI . . . TRYS KARALIAI . . .

džiaugsmo šventės meile apvainikuotos,
vilties spinduliais apšviestos,
broliško, draugiško ištikimybės skraiste apgaubtos,
širdingais linkėjimais dangus ir žemė apdengtas . . .

KALĖDINĖS ŠVENTES švęsdami,
vienas kitam tyrus jausmus išsakome,
nes tomis dienomis visi esame krikščionys,
vienas kitą gerbiame,
ištistomis rankomis susijungiame su visu pasauliu .
Žydai, mahometonai, indusai, ateistai,
šimtai kitų religijų išpažinėtojai,
tikintieji, netikintieji, sugrįžę ar vėl išėję . . .

VISI JUK MES ESAME ŽMONĖS . . .

Žmonės balti, juodi, rudi, raudoni,
su proto, širdies jausmų galia.
Visas pasaulis, visa žmonija, tai MES,
Mes dalis pasaulio, visos žmonijos.

GIMUSIAM KRISTUI KARALIUI,
mažame tvartelyje, kuklioje prakaitėlėje,
Lietuvos Rūpintojėliui, laukų kelius apkeliaavusiam,
Mes lenkiame galvas visi, visi
su sąžinės balso jausmais ir garsais.

MYLIMAS SUSIVIENIJIME LIETUVIŲ AMERIKOJE,

Kalėdų ir Naujųjų Metų švenčių proga,
mes sveikiname Tave,
ištikimybės ir prisirišimo jausmus išsakydami . . .
Garbingą šimto metų sukaktį atšventę,
į antrąjį kelią žila galva pasipuošę,
bet širdies ir dvasios jėga vis jaunas,
Gyvuok, žydėk, klestėk, Broli ir Sese —
Nemirtingasis SUSIVIENIJIME! . . .
Ir Jūs visus Brolius ir Seseis,
Penkerius tūkstančius Jūsų,
Apskričių ir skyrių valdybas,
Karvedžius ir karių didžiosios Lietuvybės armijos,
sveikiname širdingais žodžiais,
linkėdami, kad išsipildytų širdies troškimai . . .

BROLIAI IR SESĖS, KVIECIAME JUS VISUS ĮSUNGTI Į NAUJĄ
NARIŲ PRIRAŠYMO V A J Ū.

SUSIVIENIJIMO STIPRYBĖ-NARIŲ GAUSYBĖ

SLA PILDOMOJI TARYBA

SLA Pildomosios Tarybos nariai aplankė žymią SLA narę, buv. ilgametę SLA išdo globėją Josephine Miller-Mileriūtę. Iš dešinės: prezidentas dr. Vytautas Dargis, išdo globėja Nellie Bayoras-Romanas, išdininkė Loretta Stukas, sekretorė Genovaitė Meiliūnienė, viešnia iš Lietuvos gail. seselė Anėlė Kazlauskaitė ir viceprezidentas Vytautas Kasniūnas. Trūksta išdo globėjo Stasio Virpšos ir dr. Vytauto Tauro.

MIELA JOSEPHINE, TU EJAI PER GYVENIMĄ, SU LIETUVIŠKA DAINA, IR TAVO GRAŽUS BALSAS BUVO DALIS GRAŽIOSIOS LIETUVOS. PRISIMENU, KAI SEMADIENIAIS DALYVAUDAVAU SOPHIE BARCUS RADIJO PROGRAMOSE IR DALYJE "GRAŽIOJI NEMUNO ŠALIS" PASAKODAVAU SAVO ĮSPŪDŽIUS KELIAUJANT PER TEVIŠKES LAUKUS, MIŠKUS, KAIMUS IR MIESTELIUS, BAŽNYTKAIMIUS, TU PO TO SAVO LABAI GRAŽIU BALSU LYG LAKŠTINGALOS GARS AIS, DŽIUGINDAVAI VISUS RADIJO KLAUSYTOJUS. O! KOKIA DIDŽIAI VERTINGA TAVO VEIKLA SUSIVIENIJIME BEI KITOSE LIETUVIŲ ORGANIZACIJOSE!

TU ŠVYTI MUMS GYVU PAVYZDŽIU!

IŠKILMINGA ODĖ,

šlovinanti VLADĄ RASKĄ, net 13 kartų apkeliavusį aplink Žemę ir švenčiantį savo 93-jų metų amžiaus jubiliejų.

Tokį vyrą ar dar ras kas,
Kaip kad mūsų ponas RASKAS?
Gimęs ant Nevėžio kranto,
Nepabūgo jis Atlanto.
Eiklios gi lietuvio klumpės!
Ką ten Kristupas Kolumbas!
Apie Žemę tiek keliauta,
Žvelgta į žvaigždėtą skliautą
Iš "Concordo", iš Dakaro,
Javos ir Madagaskaro.
Nuodėmingos ir nekalto
Moterys slaptingos Maltos
Buvo nuostabios ir mielos,
Kaip gėlių gražiausios sielos.
Buvo Katmandu ir vynas
Ir ašigalio pingvinas,
Taip kaip tos Nevėžio lankos
Platumos puikios Sri Lankos.
Matė jis rusiokų "pliaską";
Matė Indiją, Aliaską,
Lankė Graikiją, Džakartą,
Viskio ten ne kartą gerta!...

Gal toliau pratęsti, ponai,
Kaip viešėta Lisabonoj,
Kaip lankytasi Honkonge,
Ir kaip vaikščiota prie Kongo..
Suomių pirtys ir kengūros
Ir visos planetos jūros -
Ne girdėta, ne skaityta,
Viskas, žinoma, matyta!
Štai koks mūsų ponas Raskas!
Tokį vyrą ar dar ras kas?
Būta daug kur, bet gi va -
Jam svarbiausia Lietuva!
Ponas Vladas, kur bebuvęs,
Elgas kaip taurus lietuvis.
Pirmas puola į pagalbą;
Su žmogum nuoširdžiai kalba,
Padedą, jei tik tai gali,
Lengvina skurduolių dalią.
Žino Lietuvos vaikai
Vlado Rasko dosnią širdį.
-Aukit gražūs ir sveiki! -
Jo žodžius dažnai jie girdi...

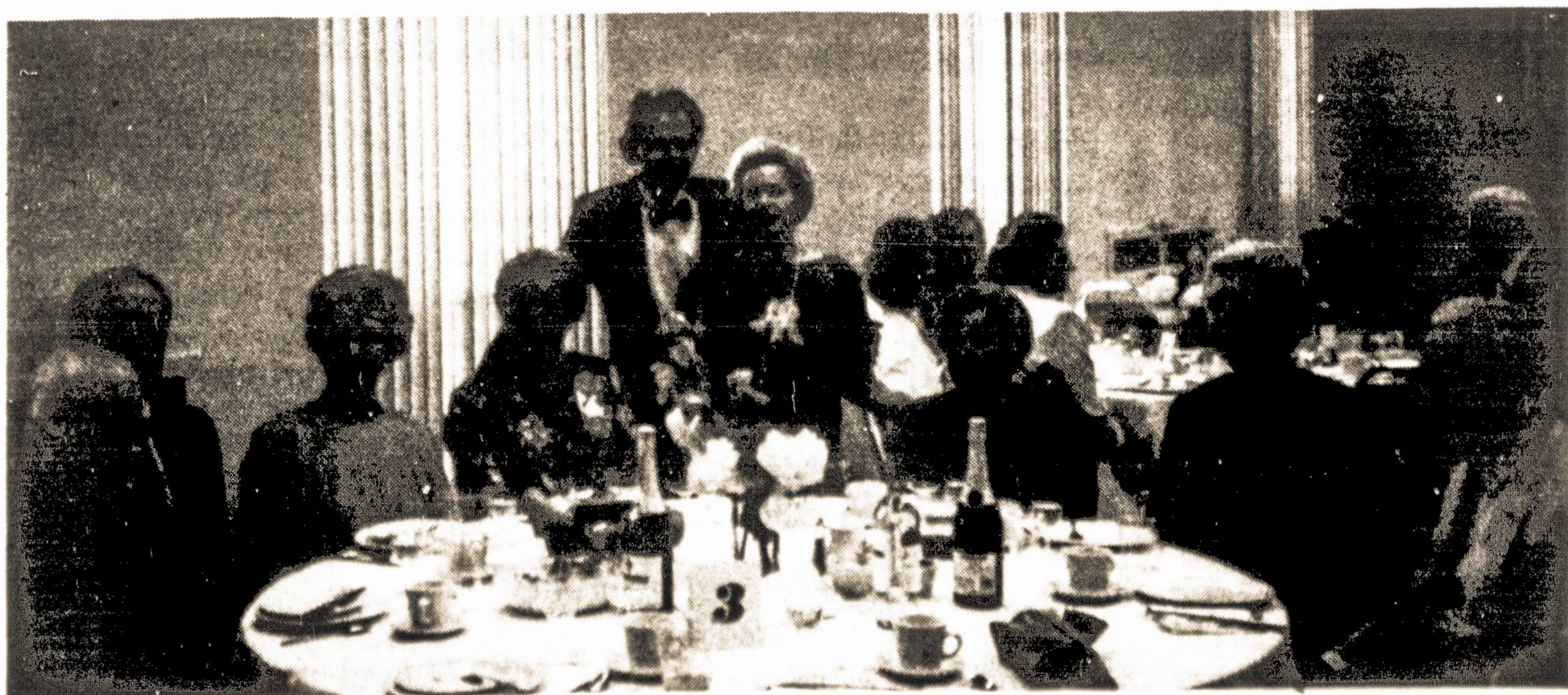
SLA prezidentas dr. Vytautas Dargis (kairėje), pasveikinęs Susivienijimo vardu SLA narį Vladą Raską, švenčiantį 93 metų sukaktuves, perskaitė poeto Nekrošiaus (dabar naujo Lietuvos Kultūros ministerio) poemą. Nuotr. Vytauto Kasniūno.

... Laikas bėga. Planeta
Jau visa išvaikštinėta!
Bet Didžioji Visata
Gundanti, graži žvaigždėta.
Ponas Vladas neramus:
Gal ir Marse kurs namus,
Gal Veneros saldūs burtai
Jį pašauks ncaišku kur tai?...
O užburtas tos žvaigždės,
Vėl namuos jis nesėdės!
Tad už poną Vladą Raską!

Už jo nerimą ir drasą!
Už pasaulio piligrimą,
Ir už tai, kad jis keliauna,
Turi sielą šviesią, jauną...
ŠTAI KOKS MŪSŲ PONAS RASKAS!
Tokį vyrą ar dar ras kas?

LIETUVOS VAIKŲ
FONDO VARDU,

poetas Juozas Nekrošius
Vilnius

Svečiai, dalyvavę veiklių SLA narių Liucijos ir Viliaus Hofmanų 25 metų vedybinio gyvenimo minėjime. Iš kairės: Kasniūnienė, dr. Dargis, Dargienė, Zalatorė, Vilijus ir Liucija, dr. Danilevičienė, Katilienė, "L.L." red. Žemaitis. Nuotrauka Vyt. Kasniūno, kuris prieš 25 metus pravedė jaunųjų vestuvinę puotą, o dabar pravedė ir sukaktuvinių minėjimą.

MIELIEJI LIUCIJA IR VILIAU, SVEIKINAME JUDVIEJŲ ŠVENTEJE, IR MUMS SKIRTĄ PASTŪLYMĄ PRIIMAME: "SUSITIKTI VĖL PO 25 METŲ-JUMS 50-tį ŠVENČIANT".
LIUCYTE, TU ŽINAI, KAIP MES TAVES LAUKĖM ATVYKSTANČIOS IŠ LIETUVOS, IR KAIP MES VISI TAVE MYLĖJOM. TU BUVAI ŽVAIGŽDĖ MŪSŲ KULTŪRINIAME GYVENIME, PRAVEDAMA AR DALYVAUDAMA LITERATŪROS VAKARUOSE. IR TAVO BALSAS IR ŠYPSENA, IR TARTI ŽODŽIAI - "KOKIA TU GRAŽI IŠSIILGTA LIETUVA" - BUVAI DALIS TEVYNĖS MEILĖS, IR RYTMECIO RASA MŪSŲ AKYSE!

(Atkelta iš 2 psl.)

Kokia Liudvika kasdieninėje buityje?

Žymus JAV lietuvių veikėjas J. O. Širvydas paliks pluoštelį atsiminimų: „Nuvykęs Amerikon 1902 m. liepos mėn., nuvažiavau į Skrantoną pas dr. J. Šliūpą.

JUOZAS O. ŠIRVYDAS

Buvęs SLA. Sstovio, Skundų ir Ap. bei Apšvietos Kom. narys, žymus laikraštlininkas, rašytojas, kalbininkas ir veikėjas.

Šliūpų namuose radau labai malonią prieglaudą ir paguodą. Ypač geraširdė Šliūpienė, kaip galėdama, mane, pabėgėlį, guodė ir ramino. Šliūpų namuose buvo apylinkės lietuvių visokia sustojimo vieta — lyg kokia Meka. Prisitaisęs čia, buvau priimtas gyventi iki susidariau pinigų ir parsigabenau šeimą. Už butą, pusryčius ir vakarienę Šliūpai iš manęs pinigų neėmė apie metus.

Šliūpienė — aukso širdies moteriškė — sakydavo:

— Tas bėdinas Širvydas suvalgo kaip žvirblis. Tik tu taisyk pinigų laivakortei — žmonai su vaikais.

Iš darbo parėjęs vis rasdavau svetimų žmonių, tai ligonių, tai svečių. Turėjau galimybę susipažinti su daugeliu Amerikos veikėjų. Lietuvos politikos reikalai čia virė kaip kokiame parlamente.

Daktaras, visiems sugulus, imasi knygų. Kabinete ant jo didelio stalo — krūvos knygų... Kartais ir vidurnaktį jį kas nors atitraukdavo, atvykęs kviesti pas sunkiai sergantį ligonį. Jis gydavo labai sėkmingai.“ (Aušrininkas Jonas Šliūpas. Medžiaga jo biografijai ir Lietuvos kultūros istorija. (Redaktorius J. V. Girdvainis) // Širvydas J. O. Žvilgsnis į dr. Šliūpo gyvenimą Amerikoje — mano atsiminimai. — K., 1934).

K. Vairo-Račkausko atsiminimai leidžia kiek daugiau žvilgtelėti į Liudvikos gyvenimą: „1908 metai. Pirmasis įspūdis, kurį padarė į mane dr. Jonas, ponia Šliūpienė (...) — kilnių, geros širdies idealistų šeimos įspūdis. Kuklūs, svetingi, kalbūs. Keturių-penkių asmenų šeimoje ponia Šliūpienė pati virdavo, kepdavo, indus mazgodavo, namų ruošos žiūrėdavo“.

V. Daugirdaitė-Sruogienė svarsto: „Kaip Šliūpas būtų vertęsis, jeigu nebūtų turėjęs tokios inteligentiškos, darbščios ir pasiaukojančios žmonos, kartu ir kūrybingos žmonos, kokia buvo Eglė?“

Į tai iš dalies atsako K. Vairas-Račkauskas, prisimindamas tai, ką jam kalbėjo Liudvika: „Jeigu mano

"Kelkis, šventa mūsų Tėvyne!"

Biografinė apybraiža

Pirmas Amerikos lietuvių laikraštinių suvažiavimas, įvykęs 1910 metais, kovo 18–19 d. d. Brooklyn, N.Y. Iš kairės: dr. J. ŠLIŪPAS, J. Adomaitis-Šernas, M. Olšauskienė, A. Olšauskas; antroje eilėje stovi: A. M. Martus, J. J. Paukštis, S. Michelsonas, J. Baniulis; trečioje eilėje: V. K. Račkauskas, J. Tananevičius, J. Naujokas, K. Brazys. Kitų 7 nėra nuotraukoje.

vyras būtų nukreipęs savo energiją ir darbštumą į specialybę, be abejonės, būtų tapęs garsenybe. Jis, dirbdamas lietuviams, įsigijo priešininkų, ir mes vos apsigindavome nuo skurdo... Antra vertus, jei ne jis, tai kas būtų judinęs lietuvių iš snaudulio?

Kartais ponia Šliūpienė, tai rimtai, tai juokais, subardavo patį daktarą ir mus:

— Matysite, atsiminsite mano žodžius: jums niekas nepadėkos už tuos darbus... Negi jūsų kas prašo dirbti?.. Ir seniau sakydavau tėvui, kad daugiau žiūrėtų šeimos, ne kaip kitų reikalais rūpintųsi. Ar klausė? Būdavo, pats ant savo pečių neša laikraščio formas... O ką iš to turėjome ir turime? Dviejų padoresnių suknelių neturėjau... Net vaikus guldydavau ne lovelėje, kurios neturėjome... — ant metalinių raidžių paklodavau... O aš, manai, buvau gudresnė? Vargome, plušome, dirbome... Visas amžius Amerikoje taip ir nuėjo sunkiame darbe. Nemanys, Račkauskai, kad skundžiuosi! Jei turto ir nesusikrovėme, tai vis tiek vaikus išaugino me ir visiems mokslus davėme. Dvasios pasitenkinimo yra! Dirbome ne sau, bet kitų švietimui, Lietuvos labui...

Tuose žodžiuose jaučiamas lyg ir nusiskundimas... Ponia Šliūpienė, jaunatvėje pripratusi prie geresnio gyvenimo, Amerikoje to neturėjo. Visos jos gyvenimo valandos buvo užimtos darbu, rūpesčiais, dažniais susikrimtimais dėl tų nemalonumų, kuriuos Šliūpams teikė tiek kunigai, tiek jų kurstomi parapijiečiai. Nenuostabu, kad tokio sunkaus gyvenimo pasėkoje Šliūpienė kartais būdavo susinervinusi.

Atsimenu, po vieno tokio karštesnio nusiskundimo ponia daktarienė sako:

— O į tas prakalbas Čikagon, tėve, nevažiuosi! Reikia čia trankytis! Senstame. Beveik nieko neturime. Ir tas namelis neišmokėtas... Tėvai, pažadėk man nevažiuoti. Lai jaunesnieji dirba. Tik pamanyk, privargsi per savaitę. Praktiškai užleisi. Pinigą išmėtysi. Ir kas iš to? Nei tau dėkui kas pasakys... Dar laikraščiuose purvais apdrabsytys... Būsiu ramesnė, jei pažadėsi nevažiuoti...

Nepasakysiu, ar daktaras pažadėjo, ar ne... Po šito pasikalbėjimo už dienos antros pati ponia daktarienė vėl grįžo prie tos pačios temos.

— Žinai, tėve, o vis dėlto manau: tau reikia važiuoti į Čikagą. Negalima suvilioti žmonių. Pažadėjai, tai ir turi ištesėti! Gaila man tavęs: privargsi, prisitrunkysi. O vis dėlto važiuok! Truputį prasi-blavysi. Nesėdėsi žmogus vienoje vietoje...

Eglė dažnai nerimavo — rūpinosi, išvykus vyrui. Laukdavo. Verkavo. Bijodavo, kad jam kas nors baisaus neatsitiktų. (Aušrininkas Jonas Šliūpas... // Vairas-Račkauskas. Iš mano santykių su dr. J. Šliūpu).

„Kai jie buvo jauni, žvalūs visuomenės veikėjai, namai būdavo pilni įdomių svečių, — pasakos Hipatija. — Ypač ryškų atminimą paliko rašytojas Kleopas Jurgelionis. (Kaip poetas žinomas Kalėdų Kaukės slapyvardžiu). Didelį džiaugsmą ir įspūdį šeimai padarė 1913 m. du svečiai iš Lietuvos — dr. J. Basanavičius, „Aušros“ laikų Eglės ir Jono bendradarbis, lydimas Martyno Yčo, tuomet carinės

Rusijos Dūmos atstovo“.

Dr. M. Yčas aprašys jaudinantį senųjų aušrininkų susitikimą: „Abu, barzdočiai, apžylę seniai, puolė vienas kitam į glėbį ir kaip jaunuoliai studentai karštai pasibučiavo. Ilgai spaudė vienas kitam rankas ir į akis žiūrėjo...“

Nuvažiavę pas Šliūpą, radome belaukiančią jo žmoną Eglę — „Aušros“ bendradarbę... Šeimininkė labai maloniai mus pasveikino ir užprašė ilgiau jų namuose pasilikti. Po pusvalandžio pasijutome jų jaučioje šeimoje kaip namie...“ (Yčas M. Atsiminimai, Nepriklausomybės keliai. — T. 1. — Kaunas, 1935).

„Martynas Yčas iš karto patiko Eglei. (Jau nekalbant apie jos dukterį). Vėliau, 1916 m. vėl atvykęs į Ameriką, jis vedė Hipatiją. Eglė ypatingai džiaugėsi Martyno ir Hipatijos šeima, nes vyriausioji duktė Aldona (prieš tėvų valią jauna ištėkėjusi) vedybose laimės nesurado, su vyru (Vincu Jankausku — J. P.) nesugyveno ir šeimos neturėjo“, — sakys Šliūpų anūkė vardu, kaip ir motina, Hipatija. (Yčaitė-Petkienė. Atsiminimai. — Rankraštis).

Įdomiai M. Yčo aprašytas Vaižganto apsilankymas Šliūpų namuose: „1912 m. kunigas Tumas panoro aplankyti tą mūsų tautos veteraną aušrininką Šliūpą. Kunigai jį atkalbinėjo. Net grasino „Saulės“ draugijai daugiau aukų neduoti. Bet kun. Tumas neišskentė. Jis užsuko į Skrantoną ir nuėjo pas Šliūpą. Ne tik aplankė, bet susitikęs namuose, puolė jam į glėbį, apsikabino ir išbučiavo.“

— Šliūpai, — sakė jis. — Tave myliu ir gerbiu, bet tavo raštus deginu.

Kiek Vaižganto pasakojimo pirmoji dalis buvo nuoširdi, tiek antroji pilna hipokrizijos. Žinant kunigą Tumą, mes drąsiai galime pasakyti, kad nė vienos dr. Šliūpo knygelės nesudegino. Bet ši hipokrizija buvo koncesija, padaryta Amerikos kunigams, kurie anuo met taip buvo susipykę su dr. Šliūpu, kad net viename kongrese buvo nutarę uždrausti kunigams su dr. Šliūpu sueiti. (Vėliau J. Šliūpas atkirs panašią, bet objektyvesnę, sentenciją: „Juozai, aš tave gerbiu, bet tavo raštus skaitau kritiškai. — J. P.).

Kunigas Tumas jo namuose dar buvo kitą koncesiją Amerikos kunigijai padaręs. Jis, kreipdamasis į Eglę Šliūpienę, pasakė:

— Motina, mes tave gerbiame ir mylime, kaip pirmąją mūsų moterį rašytoją. Tavo vardas, kaip aušrininkės, žadinęs savo poezija mūsų tautą, liks nepamirštas. Bet kad tu leidai savo vyrui atsiskirti nuo katalikų bažnyčios, tai teks už tai prieš Dievą atsakyti ir pekloje degti!

Šliūpienė kukliai atsakė:

— Labai bijau, kad tenai su tamsa nesusitikčiau...“

Šliūpų dukterys kategoriškai pasisakys prieš tai, kad jų tėvas buvęs bedievis-ateistas.

„Tai yra didelė klaida, kad mano tėvas kaltinamas skleidęs bedievybę, — tvirtina Aldona. — Jis niekam netrukdė tikėti“.

(Tasa kitame numeryje)

CELEBRATING CHRISTMAS EVE IN THE LITHUANIAN TRADITION

KŪČIOS

FROM ARCHIEVE'S OF

Prof. Jack J. Stukas, Ph.D.

Americans of Lithuanian descent look forward to Christmas not only as a special time of joy and hope, but also as a time to stress the religious aspect of the season, to strengthen family ties, and to join in spirit with other members of their nationality in observing a "Lithuanian Christmas."

The most important event of the Christmas Season to those of the Lithuanian ancestry is the Christmas Eve Supper - "Kucios." It is the culmination of four weeks of fasting and preparation during Advent.

Family members gather in the late afternoon for "Kucios," after the home has been thoroughly cleaned and all Christmas chores are complete. The meal is not begun, however, before the first evening star appears. The "family" frequently includes not only relatives but also friends who do not have families with whom to celebrate this feast.

To prepare for the meal, the table is covered with a fine linen cloth, used only on this day, and set with the family's finest china and silverware. Fresh hay or straw is placed under the tablecloth, as a reminder that the Christ Child was born in a manger. One extra place is set and one chair is left empty at the table, for absent or departed members of the family. A crucifix and a plate of "plotkeles," blessed Christmas wafers resembling Communion hosts in texture but larger, in pastel colors, and embossed with figures of the Holy Family, are placed in the center of the table.

After a prayer, the head of the family or the oldest member, offers a "plotkele" to each person present, with his greetings and good wishes. All family members and guests then break their wafers and exchange pieces of the wafers with others around the table, also extended Christmas greeting to each other. This symbolizes unity of the family as well as the precept of sharing one's daily bread with others.

The meal consists of twelve meatless dishes, symbolizing Christ's twelve apostles, also symbolizing the twelfth month, December, in which Christ was born. It is meatless because traditionally, over the ages, Christmas Eve was a day of fast and abstinence from meat for all Catholics.

After the "plotkeles" exchange, the meal continues with serving of poppy seed milk ("aguonu pienas"), a cold "soup" served with "prieskuciai,"

hard little biscuits, made only for Christmas Eve. The rest of the meal consists of smoked and pickled herring, creamed mushrooms, potatoes, a variety of baked and stuffed fish, and of course, cake, a compote made of dried fruit, and homemade cranberry pudding, "kisielius." The meal is leisurely, the conversation pleasant. Heated discussions and arguments are avoided, because it is believed that the atmosphere surrounding the coming of Christ must be one of peace and good will.

Because of the mystic aspect of the evening, many traditions, superstitions and legends abound. Each member of the family pulls a straw from under the tablecloth. The length of the straw determines the length of life, or, to the young folk, the length of their single life. Melted

wax is poured into water and young and old identify shadows produced by the wax, to predict events in their future. A ring foretells marriage, a cross death, a ship travel, and so on.

In Lithuania, which was primarily an agricultural country, many more legends abounded. Animals were thought to speak, well water was thought to turn into wine, and many other wonderful events were thought to occur at midnight of this special day.

After the Christmas Eve Supper, it is customary to leave food on the table for the refreshment of the souls of the deceased. In olden days, it was believed that at midnight, when Christ was born, the dead return to visit their homes and the Christ Child and His Mother pay a visit to all homes, and they must find some semblance of Lithuanian hospitality.

The family exchanges Christmas gifts after supper, sings Christmas Carols, and prepares to leave for Midnight Mass, which is the culmination of Christmas Eve and the beginning of Christmas Day.

"Kaledos" or Christmas Day, is spent visiting other family and friends, or receiving visitors informally.

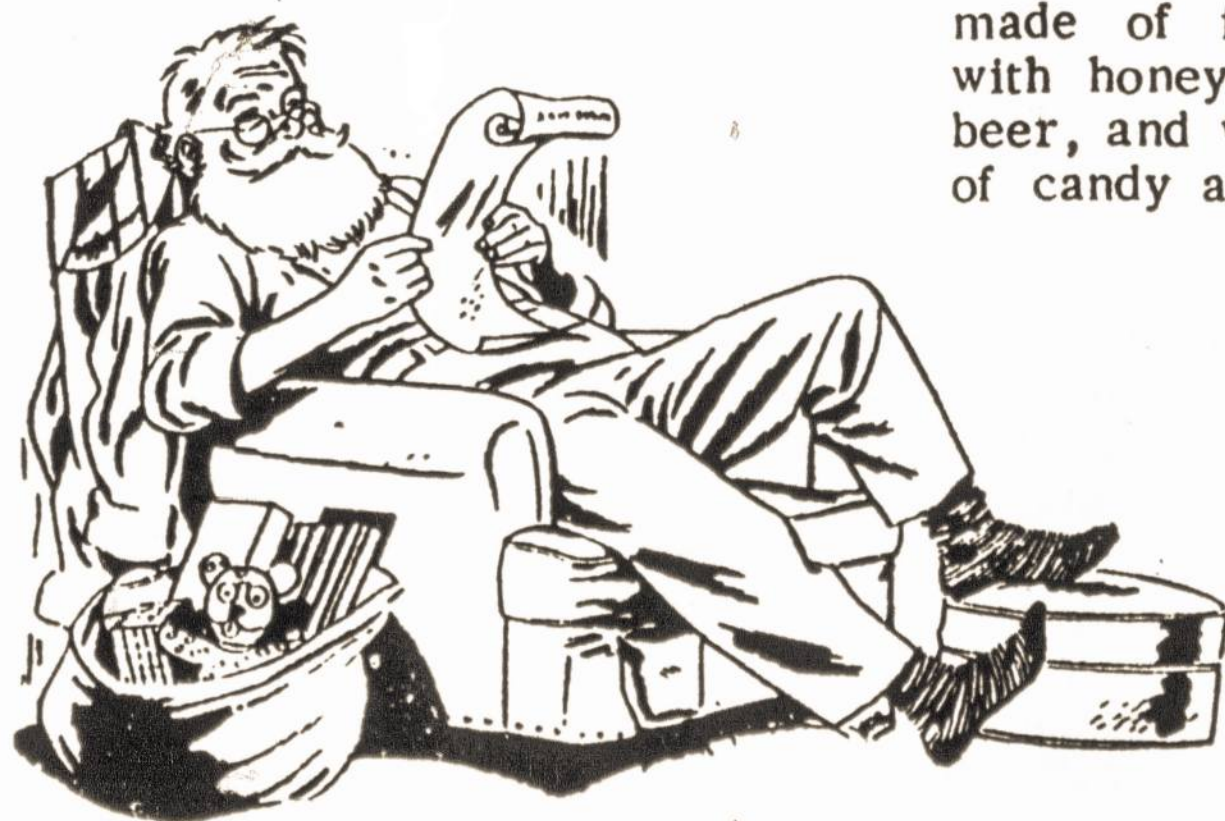
Lithuania sits nestled on the Baltic Sea. Although it was the last nation to adopt Christianity more than 600 years ago, its people have remained true to their faith for many centuries, despite countless hardships. This year, for the first time in 51 years, Lithuania will celebrate Christmas as a FREE and INDEPENDENT nation. Truly, Lithuanians all over the world have much to thank the Christ Child for, as they recall the cherished traditions of their Lithuanian ancestors and preserve these beautiful customs.

"KALĖDA"

Santa's Predecessor In Old Lithuania

By Loretta I. Stukas

"I am Kaleda. I bring happiness, a good harvest, and every manner of well being..." Such was the greeting Lithuanians of olden days received on Christmas eve from their "Father Christmas", predecessor to (but not to be confused with) the modern day Santa Claus.

"Kaleda", the fictional Father Christmas or the Old Man of Christmas was, to the Lithuanians of old, the personification of the Christmas Season. He came from a "far off land", and brought promise of what the Lithuanian peasants yearned for most - happiness, prosperity, and good harvest.

Usually, on Christmas eve, an old man from a neighboring village would enact the part of "Kaleda". He dressed up in a white sheepskin coat sashed with a linen belt, and a tall sheepskin hat. Under the coat, he put a pillow on his back, to imitate a hunchback, and attached a long white beard to his face. He carried a crooked cane and a bag filled with nuts and other harvest "goodies".

As he proceeded on his house-to-house trek, he was frequently followed by a group of excited children, who clung to him and pulled at his belt, asking for treats.

When he came to a house, he rapped on the door with his cane. To the question "Who's there?" he replied:

"I'm Kaleda. I bring happiness, good harvest and every manner of well-being. I come from another land, where the hills are made of flour, the rivers flow with honey, lakes are filled with beer, and where the rain is made of candy and the snow of dough-

sprinkling of grain. To the young maidens of the house, he would offer soaps and wild herbs for preserving their beauty. Extending best wishes to the family, he would sing a Christmas Carol or two, entertain the children with some funny stories and a few dances, and present them with some nuts from his bag.

In return, the father of the house would treat the old man to some refreshments - and "Kaleda" would continue on to another home.

"Kaleda" was considered to be the bearer of good fortune - so was always a most welcome visitor on that magical Christmas Eve night.

Vydūno sveikatos ir doros filosofija

Ksavera Vaištarienė

VU docentė

1928 m., kai pasaulinio garso fizioterapeutai Polio Bregas, Herbertas Šeltonas kūrė sveikos gyvensenos ir mitybos mokyklą Kalifornijoje ir San Antonio mieste, visai kitame Žemės krašte, Mažonoje Lietuvoje, Tilžėje, Vydūnas išleido knygą "Sveikata, jaunumas, grožė". Paradoksalu, bet geriausias knygas sveikatos klausimais parašo ne medikai. Vydūnas irgi buvo ne medikas, bet jo išminties ir proto aiškumą, dėstymo nuoseklumą mažai kas gali pasiekti. Šioje Vydūno knygoje nėra nė vieno teiginio, kuris būtų neteisingas arba nepagrįstas, todėl mums ši knyga - sveikatos filosofijos kertinis akmuo, sveikatos abėcėlė.

Vydūnas teigė, kad "Sveikata yra jaunatvės esmė, ir jaunu jaučiasi tas, kas yra sveikas. O liga yra būsena, kuri paruošia mirtį. Žmogus serga tada, kai nepaiso gyvenimo dėsnių. Tie dėsnių yra žmogaus pusėje, tik reikia stengtis jiems nenusižengti. Laukiniai gyvūnai paprastai sveiki yra, jeigu jie gyvena vieni gamtoje, toli nuo žmogaus. Naminiai gyvūnai ir paukščiai daug dažniau serga, bet niekur nėra tiek daug ligų, kaip žmonėse".

Vydūnas dažnai akcentavo, kad atsakomybė už sveikatą tenka pačiam žmogui.

Vydūnas kėlė didelių reikalavimus ir gydytojams, ypač jų dorovinėms ir etikos savybėms: "Kaip reikia išminties, norint žmoniškai gyventi, taip dar daugiau jos reikia, norint susirgusį gydyti. Todėl tik labai doras, taurus ir kilnus žmogus gali gydyti iš tikrųjų. Senovėje gydymu rūpinosi beveik vien tik šventieji žmonės. Jau iš pat pradžių gydytojas apsiriks, jei žiūrės į kūną kaip į cheminių elementų junginį, o į žmogų kaip į gyvulį. Gydytojas tegali šalinti, kas pažeidė sergančio gyvenimo dėsnius. Tada gyvybė, prigimtis, žmogaus esmės skatinama, pati pataiso sveikatą. Žmogus apsirinka, jei tiki, kad pasveiks nuo vaistų, žolių ir tepalų, nuo kurių visa gydymo eiga stabdoma ir trukdoma. Todėl daug svarbiau rūpintis savo sveikata, negu ligų gydymu".

Didelę reikšmę žmogaus sveikatai turi taurūs jausmai, geri norai, švarios mintys. Labai svarbu, kokių tikslų siekia žmonės. Kilnūs tikslai žmogų taurina.

Vydūnas toliau nurodė, kad sveikata yra ypatinga žmogaus būsena, kad tai yra pusiausvyra tarp vidinių žmogaus jėgų, jo žmogiškosios esmės ir aplinkos. Stiprina sveikatą stiprus žmoniškumo pradai, todėl gyvybingesnis žmogus mažiau serga. Kai žmogui ko nors per daug arba per mažai, jo gyvenimo pusiausvyra ardoma, jis tampa ligoniu. Žmogus suserga, jeigu jo kūnui tenka per sunkus darbas, reikalaujantis daug energijos. Taisunkaus maisto virškinimas, arba per didelis maisto kiekis.

Panašiai galima perkrauti ir jausmų sferą, pavyzdžiui, mirus mylimam žmogui, nes įvairūs rūpesčiai labai kenkia sveikatai.

Tik visiškai fizinio, psichinio ir dvasinio kūno harmonija užtikrina gerą sveikatą.

Žmogaus sveikatai daug reikšmės turi ir teisingas kontrastų suregulavimas, mokėjimas išlai-

kyti skirtumus tarp šilumos ir šalčio, tarp šviesos ir tamsos. Sveikatai kenkia didelė drėgmė ir didelė sausra. Oras, vanduo, valgis ir įvairiausi veiksniai gali kūną paveikti taip neigiamai, kad žmogus nesupras, iš kur atsirado ligos. Tik aukštos dvasinės kultūros žmogaus sveikatos jokie aplinkos veiksniai negali veikti neigiamai.

Sveikatą ardo ir paties žmogaus vidinės jėgos, kenkia žalingi įpročiai ir geismai. Paprasčiausias ir, atrodo, nekalčiausias geismas yra gerai pavalgyti ir atsigeriti. Tačiau mes nepasidarome sveikesni nuo per didelio maisto ir gėrimų kiekio, priešingai, tik dažniau ir sunkiau sergame.

Taip pat sveikatai labai kenkia nesaikingos aistros, jos ardo kūną iš vidaus. Kai žmogus daro tai, kas yra priešinga žmoniškumui, dorovei, etikai, jis griaua savo sveikatą iš esmės. Žmogaus esmė žudo melas, žodžio nesilaikymas, noras valdyti ir engti savo pavaldinius ar nuskriausti kitus, apvogti. Neigiami bruožai yra pavadas, pyktis, egoizmas ir kt. Žudydami savyje žmoniškumą, žmonės iš esmės sugadina savo sveikatą.

Vydūnas svarbiausią reikšmę teikia kvėpavimui. "Nenutrūkstantis kvėpavimas yra žmogaus gyvenimo pagrindas. Kvėpavimu žmogaus kūnas lyg semia sėmą iš gyvybės jūros gyvybę sau", - rašė Vydūnas. Jis siūlo kvėpuoti laisvai, be įtampos, ir tik per nosį, tarp įkvėpimų ir iškvėpimų daryti su laikymus, pajusti gaivaus oro aromato ir skonį. Įkvėpiamas oras duoda tai, ko reikia, o iškvėpiamas - pašalina, ko mums nereikia. Gilus ir ramus kvėpavimas trunka 6-8 minutes, jis teikia grožį ir jaunystę.

Mityba yra vienas iš svarbiausių žmogaus sveikatos veiksnių. Labai daug žmonių maitinasi neteisingai, ir jie to net nežino. Mokslas daug davė žmonėms, bet mityboje juos tiesiog klaidino. Daug geriau būtų, jei kiekvienas klausytų savo paties balso. Susirgęs žmogus nieko valgyti nenori, jo kūnas yra silpnas, o stipriam valgiui virškinti reikia daug energijos. Kūnui energijos duoda tik gerai suvirškintas maistas. Vydūnas perspėja mėgstančius pavalgyti ir duoda keltą naudingų patarimų:

1. Nevalgyti daug ir per dažnai.
2. Nežudyti savęs maistu.
3. Svarbu, kad žmogaus organizmas valytųsi kiekvieną dieną nors vieną kartą.
4. Nevalgyti daug, valgyti žmoniškai.
5. Labai žalinga tarp valgymo valandų dar ką nors valgyti.
6. Nuo apsivalymo žmogus sensta ir praranda grožį.
7. Labai kenkia cukrus.
8. Daugiau vartoti šarminio nei rūgštinio maisto (šarminis - daržovės ir vaisiai, rūgštinis - viskas kitas maistas).
9. Pieną reikia gerti nevirtą arba jo visai nevartoti.
10. Nevalgyti, negerti karštų bei atšaldytų valgių ir gėrimų.

Vydūnas buvo nenuilstantis tautos švietėjas ir stengėsi, kad kiekvienas lietuvis turėtų nors minimalų žinių apie sveiką gyvenimą, teisingą mitybą, kvėpavimą, judėjimą, jausmų ir minčių valdymą ir mokėtų apsisaugoti nuo ligų.

SVEIKATA

SPAUDA MEDICINOS KLAUSIMAIS

Daktaro Jono priimamasis

Jonas Adomavičius, M. D.

Sveikatos sargas

Širdies infarkto ir smegenų paralyžiaus insulto yra išvengiama, kai laikomasi gyvenimo dėsnių: kai nesėjama žiemkenčių pavasari, kai šalia proto pasikliaujama ir išmintimi.

Pacientas man pateikia tokią klausimą: nuo širdies infarkto išgelbėjo gydytojai, kuriems aš labai dėkingas, dabar vykdu visus jų nurodymus. Ką dar galima mano gyvenime pataisyti? Tokiam atsakau: vykdykit ir toliau gydytojo nurodymus, o aš pateiksiu tik bendrus sveikatos patarimus. Svarbiausias žmogaus sveikatos sargas yra sveika ir gyvenimo nesugadinta jo prigimtis - atsparumas visiems negalavimams. Ir Tamstą nuo infarkto išplitimo dideliame širdies plote gelbėjo ne vien gydytojai, bet ir sveika prigimtis.

Protingo žmogaus savišviesa ir išmintingumas lemia sveiką ir laimingą jo gyvenimą. Pirmiausia širdies ir visų kitų kūno organų sveikata priklauso nuo tėvų sveikatos, t. y. prigimties, ir nuo normalios aplinkos, t. y. visų įtakų, kurios vos užgimusį kūdikį veikia iki jam subręstant, o svarbiausia - iki šešerių metų amžiaus. Todėl rūpinantis širdies sveikata visų pirma reikia rūpintis sveika prigimtimi ir normaliu vaiko auklėjimu.

Tarkim, kad Tamsta esi sveikas iš prigimties ir augdamas turėjai normalią aplinką. Štai svarbiausieji patarimai, kuriuos turi įsidėmėti, kad apsisaugotum širdį. Pirmiausia sužinok, kokio riebumo kraujas maitina Tamstos širdį.

A. Cholesterolino turi būti ne daugiau kaip 160 mg proc., o dar geriau širdžiai, jei cholesterolino kraujyje bus apie 130.

B. Gerojo cholesterolino - HDL - turi būti daugiau negu 60 mg proc., nes turintys 60 HDL nesusilaukia infarkto. O blogojo cholesterolino - LDL - ne daugiau kaip 120 mg proc., o dar geriau, jei tik 60.

C. Trigliceridų - ne daugiau kaip 60 mg proc.

Iki tokių skaičių privalai blogąjį mažinti, o gerąjį gausinti ne trumpiau kaip per pusę metų, ir tai daryti be kraujo riebumą mažinančių vaistų, vien tinkamu maistu, normaliu elgesiu. Dienos maiste du trečdaliai - vaisiai ir daržovės. Jei po šešių mėnesių dar rei-

Normalaus gyvenimo atstatymas:

A. Nerūkyti ir nekvėpuoti pri- rūkytu oru.

B. Į burną jokio svaigalo! Taip elgtis net ir per šventes ar savo vardines. Didelė nesąmonė yra kai kurių "tyrinėtojų", kuriuos nusamdė prekybininkai, tvirtinimas per spaudą ir RTV, esą alkoholio taurelė stiprina širdį. O iš tikrųjų bet koks alkoholio kiekis mažina kūno atsparumą visoms negalioms, o be atsparumo (imuniteto) žmogus lavonu virsta. Pažiūrėk! Atsparumo netekusius AIDS ligonius, kuriems padėti dabartinė medicina yra bejėgė.

Vaisiai, kuriuos kartu su gydytojo nurodytais reikia vartoti esant širdies negalavimams:

1. Cinko sulfatas, 200 mg kasdien, pavalgius po tablete. Pirmąjį mėnesį - po tris per dieną;
2. Vitaminas E, 400 I. U. - viena kapsulė per dieną;
3. Vitamino B įvairių rūšių, kurių yra alaus mielėse, po valgomąjį šaukštą kasdien.

4. Vitamino C - iš citrusinių vaisių ir jų sulčių arba iš neturtingo žmogaus citrinų - bulvių bei šviežių vaisių ir daržovių, ypač kopūstinių.

5. Daktaro Adomavičiaus kapsulės, po vieną kas 8 val., ypač esant smegenų sklerozei.

6. Multivitaminų su mineralais vieną kapsulę per dieną.

7. Aspirino po pusę (365 mg) tabletes kas antrą dieną. Jo negalima vartoti, jei geri kraują skystinančius vaistus (antikoagulantus).

kės liesinti kraują ir jei 100 proc. laikeisi dietos, o kraujas vis tiek riebus, tarkis su gydytoju dėl vaistų, kurie tik tada padės, kaip pats sau padėsi!

Širdies ligų pavojų didina:

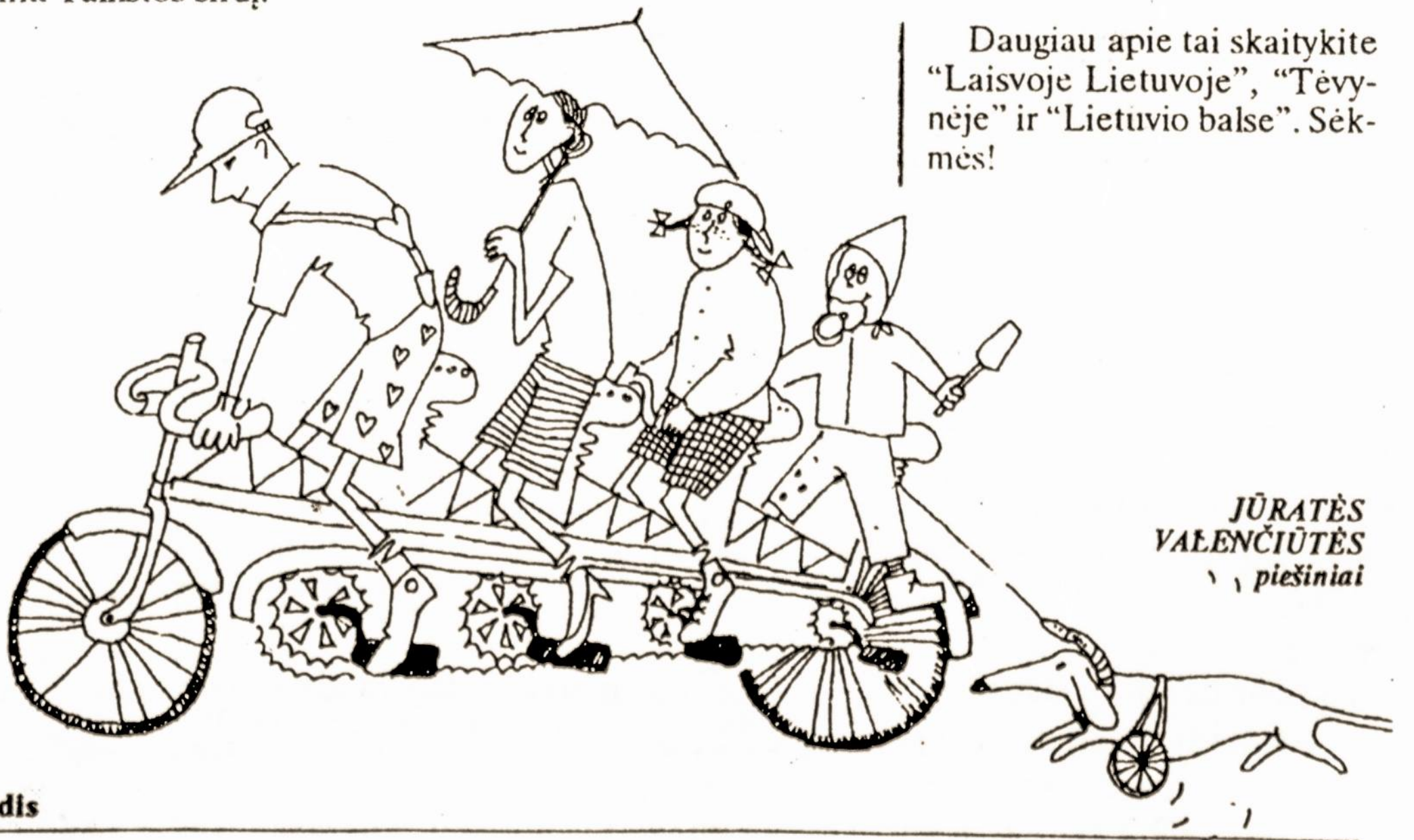
A. Cukraus (gliukozės) gausėnis kiekis kraujyje - daugiau kaip 120 mg proc.

B. Šlapimo rūgšties - gausiau negu 60 mg proc.

C. Kraujospūdis, didesnis negu 140/90.

D. Nervinimasis, pyktis, pavadas...

Daugiau apie tai skaitykite "Laisvoje Lietuvoje", "Tėvynėje" ir "Lietuvio balse". Sėkmės!

JURATĖS VALENCIUTĖS piešiniai

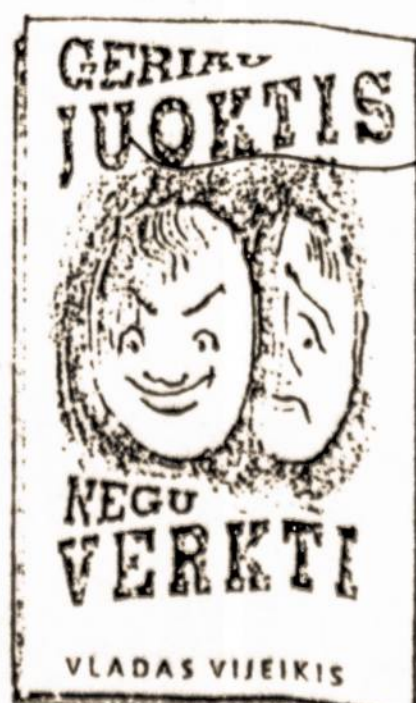
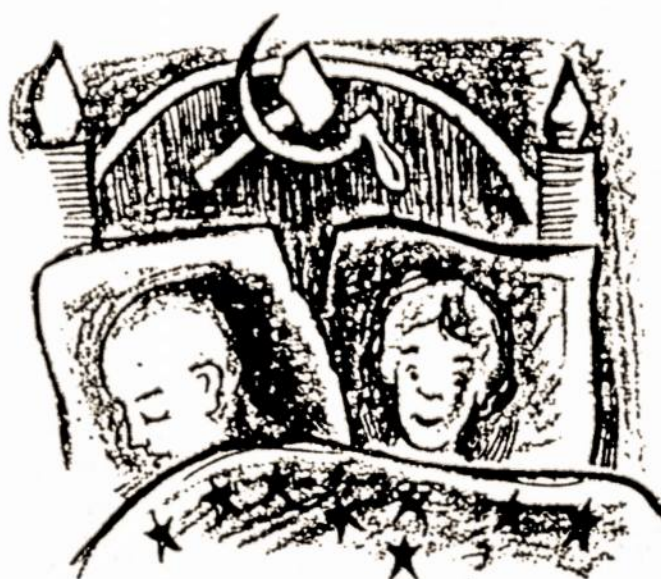
GERIAU JUOKTIS

VLADAS VIJEIKIS

NEGU VERKTI

Knygos autorius
Taip jį matė
A. Jelonis

NAUJA
KNYGA

Vlado Vijeikio
linksni pasakojimai

\$8.00. Persiuntimas \$2.50

Tėviškė. 4346 S. Western
Chicago, IL 60609

ŠEIMYBINIAI IR VALSTYBINIAI REIKALAI

Prieš eidamas gulti Gorbačiovas grybžtelėjo Raisai (jo žmona) ten kur paprastai kapitalistinio ir komunistinio išauklėjimo vyrai grabinėja. Jokio skirtumo ideologija čia nesudaro. O Raisa sako:

— Tik ne šiandien. Man skauda galvą.

Gorbačiovas, kaip ir visi kapitalistai ar komunistai žino, kad čia paskutinis žodis. Pjautuvu nupjauta ir plaktuku prikalta. Tad šiek tiek nuliūdęs atgule į lovą poilsiui, kurio buvo užsitarnavęs.

Po maždaug minutės Raisa klausia:

— Ar miegi?

— Ne nemiegu.

— Tai atsakyk man į keletą klausimų.

— Ar nesakei, kad tau galvą skauda? Tad kokie čia klausimai?

— Dėl tų klausimų man ir skauda galvą.

Gorbačiovas, galutinai atsibudęs ir supratęs, kad jam neišsisukti iš pokalbio, pasitaisė pagalvę ilgesniam pasiklausimui.

— Kodėl Kenedienei, Reganienei visi rankas pabučiuoja, o man ne?

Gorbačiovas susimastė. Norėjo pasakyti, kad jos gražesnės, bet taip nusigando, kad ėmė vartytis.

— Tu nesivartyk, o tiesiai atsakyk. Čia tau ne Partijos susirinkimas.

— Gorbačiovas pasirinkę, pasirinkę ir sako:

— Užsuk televiziją. Gal ką įdomaus rodo.

— Su tavim kas tai negerai. Televizijoje tik tave rodo. Aš tave kas nakt matau. Užtenka.

— Šiek tiek patylėjusi, vėl klausia:

— O kodėl tu manęs nepakeli į kokią aukštą vietą? Peronas žmoną paskyrė viceprezidentu. Reaganienė astrologiniai savo vyrą tvarko. Rooseveltienė United Nations kalbėjo. O tu elgiesi lyg manęs nebūtų. Visi laikraščiai rašo, kad turiu plastikinę kredito kortelę ir visokius niekus pirkinėju. Ar tu mane užtari? Nusipirkau vieną kitą minką, apatinių drabužėlių. Ir pats grožiesi ir čiupinėji. O kas kaltas? Tu. Kodėl pas mus tokių švelnių nėra?

— Palauk. Perestroika viską pataisys. Bus ir minkų bus ir apatinių.

— Kiek reikės laukti? — pyktelėjo Raisa, — Dar šimtą metų? Po to galėsi savo apatinius įsikišti į ... (negalima pakartoti. Kas Kremliuje galima tas padorioje spaudoje nespausdinama).

Gorbačiovas buvo beužmiegas, bet išgirdo Raisos balsą:

— O ką tu pasakysi apie Kenedienę Ji Baltuosius Namus iš pagrindų pakeitė. Išdažė kaip norėjo. Baldų pripirkė. Aš noriu Kremlį padekoruoti. Turiu labai gerų sumanymų. Čia bus tikra perestroika. — Gorbačiovas tikrai sunerimo.

— Brangioji, Kremlius istorinis pastatas. Istorikai ims rėkti. Ekonomistai mane spaudžia. Partiniai man neduoda ramybės. O dabar nori dar istorikus užsiundinti? Jau ir dabar rėkia, kad Stalinas istoriją sudirbo. Nori, kad ir aš prie Štalino būčiau priskirtas. Na, gal vieną kitą klozetą Ekaterinos ar Jono Žiauriojo kambariuose gali slapta įsprausti, kad tuos drabužius iš Paryžiaus turėtum kur sukabinti. Bet struktūros ir spalvų bijau pajudinti. O kur tu gausi dažų? Negi eisi į eilę stoti? O gal per blatą? Gausi iš kokio kooperatyvo vedėjo tai tas paskui ministeriu užsigeis būti. Paprašysi Amerikos, tai ir vėl gandai ir pletkai.

Gorbačiovas bandė užsnūsti, bet vėl išgirdo Raisos balsą.

— O kai visi laikraščiai rašė, kad Reganienė mane įžeidė, ar pakelei savo balsą. Senais laikais vyrai dėl tokių dalykų dvikovose mušdavosi, kad savo damų garbę apginti.

— Rasiuke, čia diplomatija. Visokie tarptautiniai reikalai įvelti. Būčiau Nancy iškoliojęs, tai manai mane Reaganas Raudonojoje Aikštėje būtų apkabinęs?

— O kodėl tu paskelbei įstatymą, kad jeigu kas prezidentą, reiškia tave, įžeis tai bus smarkiai nubaustas. O kodėl apie mane nepasakytą? Dabar visi mane purvais drabstys ir jiems nieko.

— Palauk bent kiek. Negali tų kvailių galvų su tiek daug įstatymų apsunkinti. Kitą kartą iš apie tave pravesime.

Gorbačiovas nutarė, kad visi tarptautiniai ir šeimyniniai reikalai išspręsti ir dabar galės ramiai užmigti. Bet apsiriko.

— O ko tu Londone į tą anglę žvilgčiojai ir dantis per dau dažnai rodei?

— Diplomacija, diplomatija, — nudavė mieguistą Gorbačiovas ir taip užknarkė, kad Kremliaus stogas ėmė kilnoti.

VEIKĖJAS

Kas yra visuomenės veikėjas? Kas į tai galėtų atsakyti? Vargu ar Einšteinas surastų tinkamą apibūdinimą. Vienintelis asmuo, kuris žino, kas yra visuomenės veikėjas, yra jis pats. Kažkada, po gero subuvimo, jis savo žmonai arba sau pareiškė:

— Aš esu visuomenės veikėjas.

Mūsų įvairių iškilnių įvykių aprašinėtojai, neturėdami pridėti kokio titulo, prideda: visuomenės veikėjas toks ir toks. Nuo to laiko jis žinomas kaip visuomenės veikėjas. Ir nuo to laiko jis ima augti savo paties vaizduotėje. Jis atvyksta į mažesni ar didesni žmonių susirinkimą. Ir jo vaizduotėje iškyla vaizdas, kaip jis turi būti priimtas.

Štai ką jis mano:

Rengėjai. atsiunčia aukso raidėmis išrašytą pakvietimą. Nurodytą dieną ir valandą ir minutę prie veikėjo durų privažiuoja limuzinas, vairuojamas šoferio su puikia uniforma. Kepurėje žiba Gedimino stulpai. Privažiavus prie salės durų, sutinka dvi eilės tautiniais rūbais apsirengusių berniukų ir mergaičių, kurie šypsodamiesi palydi jį iki kitų durų. Čia jį pasitinka bent kiek mažesni visuomenės veikėjai ir lydi per salę. Visi sustoja, ir jeigu negieda himno, tai bent šaukia valio arba dainuoja ilgiausių metų. Jis pasodinamas į prezidentui skirtą vietą, bet bent kiek aukštesnę kėdę už kitus. Tada, programos vedėjas, išvardinę visus visuomenės veikėjo nuopelnus, pakviečia jį tarti žodį. Čia žinoma, yra grynas kalbinis nesusipratimas, nes žodis tampa ilga kalba. Veikėjas pradeda nuo akmens ar kaulo amžiaus, trumpai prabėga pro Vytauto laikus. Čia irgi labai ginčintinas pareiškimas, kas reiškia ilgai ir kas trumpai; Gerokai sustoja prie savanorių, partizanų ir šiaip gerų vyrų ir moterų. Tada ovacijoms aidint, veikėją pastveria jaunimas ir neša savo rankomis atgal į garbingą vietą.

Tai taip svajoja visuomenės veikėjas.

O kaip tikrumoje vyksta?

Visuomenės veikėjas atvažiuoja į parengimą. Kur sustoti? Nėra vietos. Mintyse keiksnoja žmoną, kuri taip ilgai dažėsi ir puošėsi. Būtų atvažiavęs anksčiau, būtų radęs vietą. Visuomenės veikėjas ilgai sukinėjasi, kol pagaliau randa vietą už keturių blokų. Kadangi jaučia pasivėlinęs, tad risčia atsiranda prie salės durų. Čia stovi apygražė mergaitė ir gražiai lietuviškai klausia: "ponas, jūsų bilietas?". Bet visuomenės veikėjas neturi bilieto. Gal jis užmiršo namie, o gal visai neturėjo. Ta apygražė mergaitė sako: "be bilieto neleidžiame" Visuomenės veikėjas iškrato visas kišenes, bet bilieto nėra. Pagaliau atsiranda geras pažįstamas, kuris guldo galvą, kad šis žmogus tikrai yra visuomenės veikėjas. Bet apygražė mergaitė su tautišku sijonu sako: "atsiprašau, iškilmės jau prasidėjo ir aš jūsų negaliu leisti, kad nesutrukdytumėt įvykio rimties".

Ir ką tu gali padaryti tai pareiškiai mergaitėi. Mintyse visus velnius kviesdamas į pagalbą, visuomenės veikėjas pravaikšto koridoriuje. Iškilmėms pasibaigus, bėgioja ir sveikina pažįstamus ir menkai žinomus, kad visi matytų, kad ir jis dalyvavo.

Visi rašiniai, kaip nemokėsiškai parašyti, prašosi bent kokio nuosprendžio, kuris paprastai parašomas pabaigoje. Tad sutikdamas su ta tradicija, turiu pasakyti: visuomenės veikėjų mums reikia. Ką mes be jų darytumėm? Būtų labai nuobodu. Ką mes koneveiktumėm. Ką mes kaltintumėm už tą ar kitą? Tad nežinau kaip sušukti. Ar tegyvuoja visuomenės veikėjai, ar tegul juos skradžiai!

SUSIVIENIJIMAS

SENIAUSIA PASAULYJE LIETUVIŲ
ORGANIZACIJA ŠVENČIA 108 METUS

1886-1994

LIETUVIŲ AMERIKOJE

**Anthony J.
Meskauskas**

October 14, 1994

Anthony J. Meskauskas, 2712 N. Main Ave., formerly of 116 Wells St., died Friday evening in Mercy Hospital following a lengthy illness. His widow is the former Helen Aboyas. They had been married for 40 years.

A resident of Scranton, son of the late Peter and Anna Masonis Meskauskas, he was a veteran of the Korean War, where he served with the honor guard for Gen. Douglas MacArthur. Prior to retirement in 1975, he was employed by Tobyhanna Army Depot for 25 years. He later worked for the University of Scranton. He was a member of the Lithuanian Catholic Alliance Lodge 83, Lithuanian Alliance Lodge 30, Taurus Club and the Providence Senior Citizens Club. He was also an avid hunter and fisherman.

Also surviving are a daughter, Joan Grabowski, Scranton; a son, Michael, Poughkeepsie, N. Y., and two grandchildren.

SCRANTON, PA LODGE 30

ANTHONY J. MESKAUSKAS, longtime member of Lodge 30, died on October 14, 1994. He joined the Lithuanian Alliance of America on December 4, 1949. The Alliance extends their deepest sympathy to the family in their loss.

IŠMOKAMOS APDRAUDOS

1994 m. liepos 23 d.

STEFANIJA RADZIULIS, 124 kuopa, Hartford, CT, gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1955 m. balandžio 23 d., mirė 1993 m. liepos 4 d.

ELZBIETA KAIRAITIENĖ, 126 kuopa, New York, NY, gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1936 m. gruodžio 1 d., mirė 1994 m. gegužės 16 d.

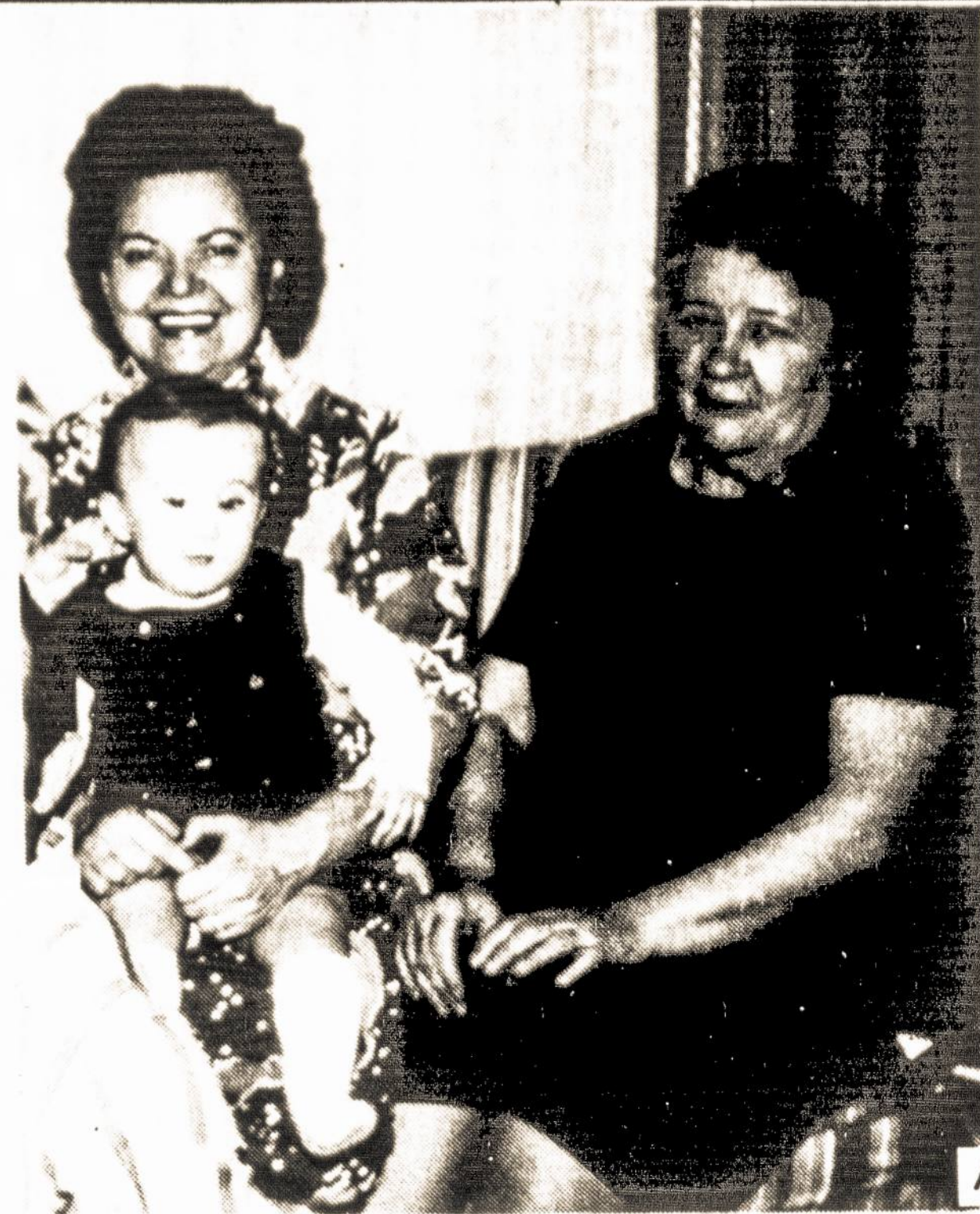
LOUIS SULSKIS, 212 kuopa, Kenosha, WI, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1928 m. liepos 1 d., mirė 1994 m. birželio 24 d.

LAA Lodge 203 Sebastopol, PA

Anna Galenski

Anna Galenski 93, a guest at Highland Manor, Exeter for the past seven years, died Tuesday at Geisinger Wyoming Valley Medical Center, Plains Township.

She was born in West Pittston, Sept. 21, 1901, died July 5, 1994, daughter of the late Casimir and Lucille Kravens Krushnasky. She attended West Pittston schools. For most of her life, she resided on Meade Street in Sebastopol. For many years, Mrs. Galenski served as a secretary for a lodge of the Lithuanian Catholic Alliance, and also the Lithuanian Alliance. She was a member of St. Casimir's Church, Pittston, and its Altar and Rosary Society. She joined Lithuanian Alliance of America on Feb. 4, 1923 at 22 years of age.

Anna Galenski

Her husband Joseph, died in 1954; sisters, Helen Blandina and Mary Oshirak, also preceded her in death.

Surviving are daughters, Mrs. Walter (Anna) Frederick, Mendham,

N.J.; Mrs. Thomas (Romaine) Steele, Sebastopol; two grandchildren; five great-grandchildren; sister Frances Stine, Stowe, Ohio; nieces and nephews.

IŠMOKAMOS APDRAUDOS

VITO RANKS, 352 kuopa, Detroit, MI, gimęs Detroit MI. Prie SLA prisirašė 1940 m. balandžio 7 d., mirė 1993 m. spalio 24 d.

GENEVIEVE TEGONI, 353 kuopa, Pittsburg, PA. Prie SLA prisirašė 1956 m. liepos 1 d., mirė 1994 m. birželio 29 d.

1994 m. rugpjūčio 6 d.

MILDA S. ANESTA, 359 kuopa, Dorchester, MA, gimus Cambridge, MA. Prie SLA prisirašė 1961 m. gruodžio 30 d., mirė 1994 m. birželio 2 d.

ALEXANDER J. CHAPLIK, 43 kuopa, So. Boston, MA, gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1940 m. balandžio 3 d., mirė 1994 m. birželio 17 d.

JUOZAS KREIVĖNAS, 34 kuopa, New Britain, CT., gimęs Kingston, PA. Prie SLA prisirašė 1927 m. vasario 10 d., mirė 1994 m. birželio 28 d.

1994 m. rugpjūčio 20 d.

ONA GALINSKIENĖ, 203 kuopa, Sebastopol, PA, gimus W. Pittston, PA. Prie SLA prisirašė 1923 m. vasario 4 d., mirė 1994 m. liepos 5 d.

1994 m. rugsėjo 3 d.

ISABEL BALDAUSKAS, 267 kuopa, Wyoming, PA, gimęs Wyoming PA. Prie SLA prisirašė 1925 m. rugsėjo 9 d., mirė 1993 m. rugpjūčio 9 d.

EDWARD F. BRONAKA, 14 kuopa, Cleveland, OHIO, gimęs Waterbury, CT. Prie SLA prisirašė 1957 m. lapkričio 16 d., mirė 1993 m. spalio 26 d.

VIKTORIJA DAMBRAUSKAS, 352 kuopa, Detroit, MI., gimus Scotlandjoje. Prie SLA prisirašė 1956 m. birželio 19 d., mirė 1994 m. gegužės 8 d.

ELIZABETH F. DAUGERDAS, 192 kuopa, New Kensington, PA. Prie SLA prisirašė 1976 m. balandžio 1 d., mirė 1994 m. liepos 24 d.

1994 m. rugsėjo 17 d.

ISABELĖ SIMOKAS-GUSTAS, 75 kuopa, Los Angeles, CA, gimus Shenandoah, PA. Prie SLA prisirašė 1929 m. vasario 5 d., mirė 1993 m. gruodžio 30 d.

Nuo 1994 m. pradžios iš viso:
\$38,084.00

Gamtos kalendorius.

Gruodis

Leonardas Grudzinskas

Gruodžio mėnesį orai pasidaro grynai, skambūs. Giedrą dieną prieš Kūčias, likus kokiai savaitei iki švenčių, Salako bažnyčios varpai gaudžia: "Saulė šventin, šventin!" (Suprask: šventės žiemovario pusėn Saulė suka.) Palūšės, Linkmenų, Saldutiškio, Naujojo Daugėlišio varpai skelbia: "Mėsėdin, mėsėdin! Bus kumpio, bus kumpio!.."

Jie - teisūs. Juk iš tradicijos gruodžio dienas įsivaizduojame kaip kalėdiniam atviruke: rogių kelias per kaimą, ežerą. Apsnigtos eglutės, šarmoti medžiai, stirnaitės užpustytame miške. Gruodis ne vien idiliškos baltosniegės žiemos įvaizdis. Kartais jis tvoras poškina, o kartais ištisas paras lietumi žliumbia.

O ką rodo kaimo barometrai, orų spėjimai?

* Barbota (12 04) naktį pravoro. Anksčiau galvota, kad nuo gruodžio pradžios naktis nustoja ilgėti.

* Kai gruodyje ilgai būna šilta, neužsninga, reikia tikėtis vėlyvo pavasario.

* Jei pirmas sniegas krinta dideliais kšniais, vasarą bitės gerai spiešis.

* Dangus žvaigždėsna - vištos laktosna. Vadinasi, kanapėtosios pradės gausiai dėti kiaušinius.

* Vilkas staugia atsidusdamas - šaltin, dainuodamas - atodėkin.

* Vilkui iš bado ir šuo - riebus avinas.

* Vilkas tetervino po sniegu ieško - gili žiema ilgai užsitęs.

* Vilkas peliauja - liesą žiemą pranašauja.

* Vilkas iš pelkės akivaro geria - orai atšils.

* Balinė pelėda ūbauja - rūkus iš raisto varo.

* Jei priesviny padėta apuoko plunksna apšarmoja - orai atšils. Jei sustirsta - pašals.

... Stovi ažuolai galulaukėje, nubėrę žalvarines giles, sukvietę puoton šernus. Želmenėlius kramsnoja zuikeliai. Klajoja briedžiai, numetę sunkias ragų karūnas. Prisiklojęs raisto samanių - kiminių - ant šono nuvirto barsukas savo požeminiame miegamajame. Eglyne gieda mažiausias girios paukštėlis geltongalvis nykštukas. Gal baltos, puraus sniego naktį buria?.. Juk turi išaušti rytas. Vaiskus, sidabrinis, spindintis. Oi, kaip laukia miškas žydros rogių kelio. Žmonės - kalėdinio sniego.

Ištrauka iš "Lietuvos Aido".